

УДК 008

Ольга Масвська**ТОПОС МАЛОЇ ВІТЧИЗНИ В РОМАННІЙ ПРОЗІ
МІГЕЛЯ ДЕ УНАМУНО**

Різновекторна творчість і діяльність іспанського філософа і письменника Мігеля де Унамуно (1864–1936) викликає чималий інтерес науковців. Потрактування поняття «малої Вітчизни» в художній творчості Унамуно зумовлене «кастеляноцентристським міфом» в іспанській культурі кінця XIX – початку XX ст. та унамунівською концепцією «інтраісторії».

Метою доповіді є проаналізувати співвіднесення понять малої та великої Батьківщини, що найповніше відображено в романах «Мир у війні» (1897), «Святий Мануель Добрий, мученик» (1933), а також у низці філософських есе, зокрема «Душа басків».

У випадку М. де Унамуно спостерігаємо еволюції топосу малої Вітчизни, що розпочинається її ототожненням із країною басків (роман «Мир у війні» та есе «Душа басків»), переростає в іспанський кастеляноцентристський міф (есе «Щодо кастицизму» і «Життя Дона Кіхота і Санчо Панси»), щоб наостанок обмежитися невеличким селом Вальверде де Люсерна (роман «Святий Мануель Добрий, мученик»). В останньому випадку, дослідниками проведено цікаву розвідку щодо назви й існування справжнього селища Вальверде де Люсерна, назва якого фігурує в давніх хроніках і була поширена у Франції та Нідерландах. Сама назва Люсерна стала частим топосом у французькій епічній поезії, а Унамуно використовує її як символ іспанського бунтівного духу.

Художнє відображення топосу малої Вітчизни в романах М. де Унамуно відбувається шляхом пейзажного опису її простору. Такий підхід був ключовим для іспанського «покоління 1898 року», до якого належав автор, представники якого змальовували пейзажі з надзвичайною деталізацією, бажаючи віднайти своєрідну автентичність. Пейзаж як об'єкт тексту відображено у книгах подорожей М. де Унамуно: «Про мою країну» (1903), «Землями Португалії й Іспанії» (1911), «Іспанські мандрівки і краєвиди»

(1922). Хоча для самого автора важливим був не пейзаж сам собою, а відтворення за його допомогою станів свідомості, пошук колективної ідентичності. Як зауважив Рамон Льюренс Гарсія, для Унамуно пейзаж – це ідентифікація духу, який прибирає його форми й, увібравши її, конфігурується у просторі, щоб «уникнути чистої нематеріальності»; пейзаж «просякнутий духовністю» перетворюється на своєрідний «моральний висновок», часто містичний, який робить автор, спираючись на міста, ліси, гори.

Скориставшись теорією Е. Сміта, який виокремив категорію простору для визначення ідентичності, приходимо до розуміння малої Вітчизни як важливої складової особистісної та колективної ідентичності, яку намагався обґрунтувати іспанський автор. Під час аналізу колективних ідентичностей, ми також спробуємо простежити позицію автора щодо сукупності різних просторів «малих Вітчизн», аби виокремити своєрідну ідентичність, яка склалася у вихідця з баскського міста Більбао (великого міста в сільській, просякнутій традиційністю, провінції) і розвинулася іспанську кастеляноцентристську ідентичність.